

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Obdo/55/2017
Identifikačné číslo spisu: 8112233979
Dátum vydania rozhodnutia: 17.07.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Hullová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:8112233979.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v spore žalobcu INFORAMA a. s., so sídlom Mlynské Nivy 54, Bratislava, IČO : 35 729 864, zastúpeného JUDr. Zuzanou Majcherovou, advokátkou, so sídlom Mlynské Nivy 54, 821 05 Bratislava, proti žalovanému SANTÉ, spol. s r. o., so sídlom Čapajevova 23, 080 01 Prešov, IČO: 31 727 921, zastúpenému JUDr. Líviou Farbakyovou, advokátkou, so sídlom Floriánova 12, Prešov, o zaplatenie sumy 3.207,93 € s príslušenstvom, o dovolaní žalovaného proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove č. k. 3Cob/19/2017-231 zo 17. mája 2017, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a .

II. Žalobca m á proti žalovanému n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) uznesením č. k. 19Cb/104/2013-49 z 21. februára 2014 zamietol návrh žalobcu FINIMO a. s. so sídlom v Bratislave na pripustenie zmeny účastníka konania na strane žalobcu z 8. januára 2014. V odôvodnení uznesenia poukázal na ustanovenie § 109 Exekučného poriadku, ktoré upravuje tzv. poddĺžnicu žalobu ako osobitný typ žaloby, upravujúcej právny vzťah, ktorý oprávnenému dovoľuje, aby vo vlastnom mene uplatňoval právo povinného, vyplývajúce z hmotnoprávneho vzťahu povinného k jeho dlžníkovi. Zdôraznil, že ide len o procesné oprávnenie uspokojiť sa z pohľadávky povinného voči jeho dlžníkovi a že prechod aktívnej legitímácie pri poddĺžnickej žalobe nie je vyslovený v žiadnom ustanovení zákona. Nesúhlasil s názorom žalobcu, že zastavením exekučného konania na základe návrhu oprávneného stratil žalobca aktívnu vecnú legitímáciu v konaní o poddĺžnickej žalobe a že sa ex lege v celom rozsahu obnovila aktívna vecná legitímácia povinného. Keďže zastavenie exekučného konania, vedeného na Okresnom súde Bratislava II, nepovažoval za takú právnu skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná v zmysle ust. § 92 ods. 2 a ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), návrh žalobcu na pripustenie zmeny účastníka na jeho strane zamietol.

2. O odvolaní žalobcu rozhodol Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) uznesením č. k.

3Cob/19/2017-231 zo 17. mája 2017, ktorým zmenil uznesenie Okresného súdu Prešov č. k. 19Cb/104/2013-49 z 21. februára 2014 tak, že pripustil, aby na miesto doterajšieho žalobcu FINIMO, a. s., so sídlom Mlynské Nivy 54, Bratislava, IČO: 31 384 277 vstúpila do konania spoločnosť INFORAMA a. s., so sídlom Mlynské Nivy 54, Bratislava, IČO: 35 729 864. V odôvodnení uznesenia poukázal na svoje predchádzajúce uznesenie č. k. 3Cob/27/2014-79 z 26. augusta 2014, ktorým potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie z 21. februára 2014, pričom uznesením č. k. 3Cob/27/2014-82 z 11. septembra 2014 pripustil proti uzneseniu č. k. 3Cob/27/2014-79 dovolanie. O dovolaní rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „NS SR“ alebo „dovolací súd“) uznesením č. k. 1Obdo/5/2015-155 z 26.01.2016, ktorým dovolanie žalobcu odmietol. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj „Ústavný súd SR“) nálezom č. k. II. ÚS/444/2016-58 z 27. októbra 2016 zrušil uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3Cob/27/2014 z 26. augusta 2014 a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3Cob/27/2014 z 26. augusta 2014 a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, bolo porušené základné právo spoločnosti FINIMO, a. s. na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj Ústava SR“). Ústavný súd SR pri výklade ustanovení § 92 ods. 2 a ods. 3 OSP v spojení s ust. § 109 ods. 1 Exekučného poriadku prisvedčil sťažovateľovi, že pokiaľ dôjde k zastaveniu exekučného konania z dôvodu uspokojenia pohľadávky oprávneného iným spôsobom ako splnením pohľadávky, v konaní o tzv. poddlžnickej žalobe stratí oprávnený aktívnu vecnú legitímáciu bez ohľadu na to, v akom štádiu sa uvedené konanie nachádza a obnovuje sa v plnom rozsahu aktívna vecná legitímácia povinného (veriteľa pohľadávky). Právoplatné uznesenie o zastavení exekučného konania tak možno v konaní o poddlžnickej žalobe považovať za právnu skutočnosť, s ktorou je spojený prechod práv alebo povinností z oprávneného - žalobcu na povinného tak, ako to predpokladá ust. § 92 ods. 2 a ods. 3 OSP. Pripustenie zmeny účastníka konania na strane žalobcu v konaní o poddlžnickej žalobe znamená jedinú právnu cestu k uplatneniu pohľadávky povinného voči poddlžníkovi - pôvodnému dlžníkovi. Nepripustenie zmeny účastníka konania na strane žalobcu by v danom prípade malo právny následok porovnateľný s neuplatnením práva na zaplatenie pohľadávky oprávneným prostredníctvom poddlžnickej žaloby v súlade s ust. § 109 ods. 2 Exekučného poriadku, v zmysle ktorého oprávnený zodpovedá povinnému za škodu, ktorá by mu tým prípadne vznikla. Ústavný súd SR pri svojom výklade zohľadnil ochranu záujmov povinného, ktorý by v okolnostiach danej veci - v dôsledku uplynutia času - mohol stratiť oprávnenie úspešne uplatniť svoju pohľadávku proti svojmu dlžníkovi (poddlžníkovi), resp. by sa jeho právo oslabilo. Ústavný súd SR upriamil pozornosť na to, že v už obdobných veciach sťažovateľa, smerujúcich proti uzneseniam Krajského súdu v Prešove, vyslovil právny názor k výkladu ustanovenia § 92 ods. 2 a ods. 3 OSP v spojení s ust. § 109 ods. 1 Exekučného poriadku (viď nálezy Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS/392/2015 z 13.01.2016 a sp. zn. III. ÚS/157/2016 z 28.06.2016). S poukazom na právny názor vyslovený v náleze Ústavného súdu SR, s ktorým sa odvolací súd stotožnil, odvolací súd rozhodol podľa ust. § 388 CSP tak, že zmenil uznesenie súdu prvej inštancie a pripustil, aby do konania na miesto doterajšieho žalobcu FINIMO, a. s., Bratislava vstúpila spoločnosť INFORAMA a. s., so sídlom v Bratislave.

3. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“). Jeho prípustnosť odôvodnil ust. § 421 ods. 1 CSP. Dovolateľ nesúhlasil s názorom odvolacieho súdu, vyjadreným v napadnutom uznesení. Poukázal na to, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, keď rozhodoval na základe nálezů Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS/444/2016 z 27. októbra 2016, hoci existuje nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS/377/2016 z 8. júna 2016, v kontexte ktorého je poddlžnicia žaloba výsostne procesnou žalobou, pretože vzniká iba na základe procesného vzťahu založeného týmto konaním medzi súdom, oprávneným, povinným a dlžníkom povinného. Dôsledkom je štiepenie vecnej legitímácie medzi oprávneným (ktorého procesný zákon splnomocňuje, aby sa vo svojom mene domáhal na dlžníkovi povinného práva, ktoré patrí povinnému) a povinným (ktorému v plnej miere ponecháva iba vecnú aktívnu legitímáciu materiálnu, kým na oprávneného formálne prenáša aktívnu vecnú legitímáciu formálnu). Oprávnený tak neuplatňuje poddlžnicou žalobou svoju hmotnoprávnu pohľadávku voči dlžníkovi, ale len svoje exekučné právo na uspokojenie svojej pohľadávky voči povinnému, čo je možné iba po dobu trvania exekúcie. Ak je exekúcia právoplatne zastavená, toto exekučné právo oprávneného zaniká.

4. Dovolateľ navrhol, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu zmenil tak, že návrh žalobcu zamietne, resp. aby napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

5. K dovolaniu žalovaného zaslal žalobca písomné vyjadrenie, v ktorom uviedol, že uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS/377/2016 (na ktoré žalovaný poukazuje vo svojom dovolaní) nie je nálezom a bolo vydané len ako výsledok predbežného prerokovania sťažnosti, v rámci ktorého bola sťažnosť vyhodnotená ako neprípustná bez toho, aby sa Ústavný súd SR sťažnosťou vecne zaoberal. Uznesenie je navyše vydané v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou, ktorej sa všeobecné sudy a aj Ústavný súd SR držia po vydaní uznesenia Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS/377/2016 (viď nálezy Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS/157/2016, II. ÚS/543/2016). Navrhol, aby dovolací súd dovolanie odmietol ako neprípustné alebo zamietol ako nedôvodné.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd funkčne príslušný na rozhodnutie o dovolaní podľa ust. § 35 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) po zistení, že dovolanie bolo podané včas, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (ust. § 443 CSP) najskôr skúmal, či sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania.

7. Prípustnosť dovolania predpokladá splnenie subjektívnej a objektívnej podmienky jeho prípustnosti.

8. Subjektívna podmienka prípustnosti dovolania zohľadňuje osobný aspekt tohto opravného prostriedku, t. j. to, či dovolanie podala na to oprávnená osoba (ust. § 424 CSP). Objektívna podmienka prípustnosti dovolania zohľadňuje vecný aspekt tohto opravného prostriedku, t. j. to, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vykazujúcemu zákonné znaky rozhodnutia, proti ktorému je dovolanie prípustné. Pre záver o prípustnosti dovolania musia byť obidve podmienky prípustnosti dovolania splnené kumulatívne.

9. Podľa ustanovenia § 424 CSP, dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.

10. Vyššie citované ustanovenie upravuje legitímáciu strany sporu na podanie dovolania (ako mimoriadneho opravného prostriedku), pričom právo podať dovolanie priznáva len tej strane, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie súdu vydané. Pre posúdenie, či rozhodnutie odvolacieho súdu bolo vydané v prospech alebo v neprospech dovolateľa, je rozhodujúcim výrok súdneho rozhodnutia t. j. či výrok súdneho rozhodnutia (v danom prípade rozhodnutia odvolacieho) svojim obsahom spôsobuje ujmu na právach dovolateľa. Pri tomto posudzovaní nemožno vziať do úvahy subjektívne presvedčenie strany sporu, ale len objektívnu skutočnosť, že rozhodnutím súdu mu bola spôsobená ujma, ktorá sa posudzuje z procesného hľadiska. Oprávnenie podať dovolanie prislúcha preto len tej strane sporu, v ktorej neprospech vyznieva pomer najpriaznivejšieho výsledku, ktorý súd pre stranu sporu mohol založiť svojim rozhodnutím a výsledku, ktorý svojim rozhodnutím založil, pokiaľ spôsobená ujma je zároveň odstrániteľná tým, že dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zruší alebo zmení. Ak podá dovolanie strana sporu, ktorej rozhodnutím odvolacieho súdu nebola spôsobená žiadna ujma na jej právach, ktorú by bolo možné odstrániť zrušením alebo zmenou rozhodnutia odvolacieho súdu, také dovolanie nemožno považovať za subjektívne prípustné.

11. V posudzovanom prípade žalovaný dovolaním napadol uznesenie odvolacieho súdu, ktorým dovolací súd zmenil uznesenie súdu prvej inštancie tak, že pripustil, aby na miesto doterajšieho žalobcu FINIMO, a. s. so sídlom v Bratislave vstúpila do konania spoločnosť INFORAMA, a. s. so sídlom v Bratislave.

12. Zmena účastníka konania bola do 30. júna 2016 upravená v ust. § 92 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) a od 1.7.2016 je upravená v ust. § 80 CSP.

13. Podľa ust. § 92 ods. 2 OSP, ak po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná, môže navrhovateľ alebo ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené, alebo na koho prešli, navrhnúť, aby do konania na miesto doterajšieho účastníka vstúpil ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené

alebo na koho prešli. Z odseku 3 vyššie citovaného ustanovenia vyplýva, že súd vyhovie návrhu, ak sa preukáže, že po začatí konania nastala právna skutočnosť uvedená v odseku 2 a ak s tým súhlasí ten, kto má vstúpiť na miesto navrhovateľa; súhlas odporcu alebo toho, kto má vstúpiť na jeho miesto, sa nevyžaduje. Právne účinky spojené s podaním návrhu na začatie konania zostávajú zachované.

14. Podľa ust. § 80 ods. 1 CSP, ak po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou sa spája prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná, môže žalobca navrhnúť, aby do konania na jeho miesto alebo na miesto žalovaného vstúpil ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené alebo na koho prešli. Z odseku 2 vyššie citovaného ustanovenia vyplýva, že súd vyhovie návrhu podľa odseku 1, ak sa preukáže, že po začatí konania došlo k prevodu alebo prechodu práva alebo povinnosti, a ak s tým súhlasí ten, kto má vstúpiť na miesto žalobcu. Právne účinky spojené s podaním žaloby zostávajú zachované.

15. Zo znenia vyššie citovaných ustanovení vyplýva, že súd návrhu na zmenu strany (predtým účastníka konania) na strane žalobcu vyhovie za predpokladu, že: a/ zmenu strany navrhol žalobca (prípadne ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené alebo na koho prešli), b/ bolo preukázané, že po začatí konania došlo k právnej skutočnosti, s ktorou zákon spája prevod alebo prechod práv alebo povinností zo žalobcu na iný subjekt, c/ ten, kto má do konania vstúpiť na miesto žalobcu, vyjadril súhlas so svojim vstupom do konania.

16. Rozhodnutie súdu o návrhu na zmenu strany (predtým účastníka konania) na strane žalobcu závisí od kumulatívneho splnenia vyššie uvedených predpokladov (v danom prípade boli všetky splnené), pričom súhlas žalovaného sa nevyžaduje a aj prípadné nesúhlasné stanovisko žalovaného nemá na rozhodnutie súdu žiaden vplyv. Uvedená skutočnosť je daná tým, že rozhodnutie súdu o pripustení alebo nepripustení zmeny strany (predtým účastníka konania) na strane žalobcu sa žiadnym spôsobom nedotýka procesných práv žalovaného a takýmto rozhodnutím mu preto nemôže byť spôsobená na jeho procesných právach ani žiadna ujma.

17. S poukazom na vyššie uvedené dovolací súd dospel k záveru, že v prípade, ak súd návrhu na zmenu strany vyhovel a uznesením rozhodol o pripustení zmeny na strane žalobcu, tak takýmto rozhodnutím nebola žalovanému spôsobená žiadna ujma na jeho procesných právach. Žalovaný nie je osobou oprávnenou na podanie dovolania, keďže dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré nebolo vydané v jeho neprospech (uznesenie odvolacieho súdu o zmene žalobcu). Z uvedeného dôvodu preto dovolací súd dovolanie žalovaného odmietol podľa ust. § 447 písm. b/ CSP ako podané neoprávnenou osobou bez toho, aby sa zaoberal dôvodnosťou podaného dovolania.

18. Pre úplnosť dovolací súd uvádza, že v posudzovanom prípade bol právny názor vyslovený Ústavným súdom SR v náleze sp. zn. II. ÚS/444/2016 záväzným pre rozhodovanie Krajského súdu v Prešove v ďalšom konaní po tom, čo citovaným nálezom bolo jeho predchádzajúce uznesenie sp. zn. 3Cob/27/2014 z 26. augusta 2014 zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie (ust. § 56 ods. 6 zákona č. 38/1993 Z. z.). Odvolací súd preto správne postupoval, keď v posudzovanom prípade vychádzal z právneho názoru vysloveného v náleze Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS/444/2016 a v súlade s ním aj rozhodol. Na uvedený nález následne nadviazal Ústavný súd SR aj v ďalších svojich nálezoch sp. zn. III. ÚS/157/2016 a sp. zn. II. ÚS/543/2016, pričom uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS/377/2016 (na ktoré sa v dovolaní odvolával žalovaný) nie je nálezom Ústavného súdu SR, pretože uvedeným uznesením bola ako neopodstatnená len odmietnutá sťažnosť sťažovateľa (viď bod 5 uznesenia sp. zn. I. ÚS/377/2016 z 8.6.2016).

19. V dovolacom konaní úspešnému žalobcovi vznikol nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanému, ktorý úspech nemal (ust. § 453 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP). O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie v zmysle ust. § 262 ods. 2 CSP.

20. Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.